

▲ Hlíva ústříčná na jednom z buků v zámeckém parku ve Valči.

Zajímavé nálezy dřevokazných hub v zámeckém parku Valeč

Martin Chochel, Krajský úřad Karlovarského kraje

Začátkem října jsem navštívil zámecký park ve Valči. Zpravidla se do těchto končin dostávám v létě nebo pak v zimních měsících, takže mi doposud unikaly velmi zajímavé druhy dřevokazných hub, které se zde právě v pokročilém podzimu vyskytují. Předně je nutné uvést základní charakteristiky biotopu, který je vymezen původní parkovou výsadbou, postupně přecházející do lesních území jižní části Doupovských hor. Kostra parku je tvořena zejména letitými buky téměř na konci životnosti, a nověji vysazenými ve stáří cca 100–150 let. V příměsí lze pak nalézt duby, javory mléče a blíže k zámku lípy a jasany. Vlivem absence aktivní péče o park a lesopark v minulých desetiletích získaly tyto porosty charakter klimaxové květnaté bučiny s řadou druhů s vysokou bioindikací hodnotou, a to, jak jsem náhodou zjistil, i včetně hub.

Nejvýznamnějším nalezeným druhem je slizečka porcelánová (*Oudemansiella mucida*), která byla nalezena ve formě jednotlivých plodnic, ale i dosti početných trsů. Houba roste téměř výhradně na přestárlých bucích (proto jde v současné době spíše o relikvium vyskytující se v rezervacích, kde neprobíhá těžba), a to od báze kmene až po koruny. V Karlovarském kraji je zaznamenána ještě v oblasti Dyleňského lesa na Mariánskolázeňsku. Často

je nalézána i na padlých stromech, které zůstanou alespoň částečně viset nad zemí. Zajímavostí je například to, že je z ní získáváno antimykotikum Mucidin, které je zároveň českým lékařským objevem. Houba je jedlá, díky značné produkci slizu ale ke sběru příliš neláká.

Dalším zajímavým druhem je dřevokazná houba podobná hlívám houžovec bobří (*Lentinellus castoreus*). Patří do méně početné čeledi lžičkovcovitých, která zahrnuje makroskopicky velmi rozdílné rody. Druh je v Červeném seznamu ohrožených druhů (Holec et Beran 2006) uváděn jako „zranitelný“ a dle Nálezkové databáze vedené Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, je zaznamenán pouze na 10 místech České republiky. Valečská lokalita, resp. dvě lokality (houbu jsem v daný den našel hned na dvou místech, která jsou od sebe vzdušnou čarou vzdálená cca 2 km), představují poměrně významný údaj. K ekologii druhu lze konstatovat, že se jedná o druh rostoucí na odumřelém dřevě jehličnanů i listnáčů. Typickým znakem je kožovitý povrch klobouku a výrazně zoubkaté ostří lupenů. Kromě houžovce lze pak v parku z tvarově podobných druhů nalézt hlívu ústříčnou (*Pleurotus ostreatus*) a vzácnou hlívu hnízdovitou (*Phyllotopsis nidulans*), kterou Červený seznam uvádí jako

- ▲ Slizečka porcelánová.
- ▲ Šupinovka slizká.

- ▶ Houžovec bobří.
- ▶ Vějřírovec obrovský. Všechny fotografie Martin Chocheľ.

„téměř ohroženou“. Zatímco první druh, s oloveně šedým povrchem klobouku a světlými lupeny, lze v parku nalézt v poměrně hojném množství, hlíva hnízdovitá byla doposud, již ale jen v nefotografovatelné formě, zaznamenána pouze na jednom javoru při okraji parku. Druh je zbarven žlutě až okrově, povrch klobouku je plstnatý a celá plodnice vydává dosti intenzivní sirovořivkový zápach. V Karlovarském kraji, ale i v celé ČR je její výskyt dosti řídký.

Místem výskytu poměrně významný druh, který jsem v parku zaznamenal, je pstířeh dubový (*Fistulina hepatica*). Druh v rámci České republiky nepatří mezi vyslovené vzácnosti, jeho areál je však uváděn hlavně ve středních a jižních Čechách a na jižní Moravě. Jde o teplomilný choroš vázaný na teplé doubravy a na přestárlé duby obecně. Hlavní vlna růstu spadá na léto, plodnice nalezené v parku na dubovém pařezu byly již dosti staré a na hranici rozkladu. Druh je jedlý, konzistencí i zbarvením připomíná hovězí maso. Chuťově je lehce nakyslý. Valečský park je druhou lokalitou s jeho výskytem v Karlovarském kraji, kterou jsem zaznamenal. Tou první a poněkud typičtější svým klimatem je vrch Vladař.

Dalším jedlým chorošem s bioindikační hodnotou blízkou slizečce porcelánové je vějířovec obrovský (*Meripilus giganteus*). Druh roste při bázi vzrostlých buků v květnatých bučinách na čediči a jeho plodnice poskládané z několika pater disků světlehnědé barvy mohou vážit i desítky kilogramů.

Plodnice mají poměrně měkkou konzistenci a dá se z nich připravit poměrně chutný guláš. Sbírají se v mládí, později začínají být vláknité a méně stravitelné, často rostou i několik měsíců. Dle Náležové databáze nebyl v Karlovarském kraji doposud zaznamenán, osobně ale znám ještě dvě lokality, jednou je Rudné (kde jsem ho ale našel jen v r. 2007) a pak opakovaně v centru Ostrova.

Posledním druhem, který bych rád uvedl, je šupinovka slizká (*Pholiota adiposa*). Ta velmi dobře doplňuje bioindikační skupinu s vazbou na staré bučiny. Jde o trsnatě rostoucí lupenatou houbu s řídkce šupinatým kloboukem i třeněm sytě žlutě barvy a slizkým povrchem. V místě výskytu se nachází spíše lokálně a nijak zvlášť hojně, ale její výskyt v ČR je plošnější. Je nejedlý.

Uvedený výčet jistě není úplný, nicméně i z jedině takto úspěšné návštěvy lokality lze snadno udělat závěr, že i tato část Doupovských hor představuje území poměrně vysoké biologické hodnoty, což je podpořeno právě výskytem druhů s konkrétní úzkou vazbou na daný a v České republice dosti ohrožený typ biotopu starých květnatých bučin. Lokalita je navržena na ochranu statutem přírodní památky a nálezy tohoto typu záměr jednoznačně podporují a obhajují.

Literatura:

Holec J. et Beran M. [eds.] (2006): Červený seznam hub (makromycetů) České republiky – Příroda, Praha, 24: 1–282.